ह्यस्त्वौषधीभ्यस्त्वा विश्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्य इत्याह। तस्मादश्वमेध-याजिनꣳ सर्व्वाणि भूतान्युपजीवन्ति" इति। 'सते' वर्त्तमान-वस्तुप्रीत्यर्थं, 'असते' इदानीमप्यविद्यमानाय कालान्तरवर्त्तिने, यस्मात् 'विश्वेभ्यो भूतेभ्यः', इति मन्त्रेणाश्वः प्रोक्षितः, 'तस्मा-दश्वमेधयाजिनं', देवादिरूपेणोत्पन्नं सर्व्वे प्राणिनः 'उपजी-वन्ति'। संहितायां पृथिव्यैत्वान्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वेति मन्त्र-पाठः। अत्र तु दिवेत्वेत्यादि क इति पाठो विकल्पते॥

(९)अथ विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य इति मन्त्रेण प्रश्नोत्तराभ्यां प्रशं-सति। "ब्रह्मवादिनो वदन्ति। यत्प्राजापत्योऽश्वः। अथ कस्मा-देनमन्याभ्यो देवताभ्योपि प्रोक्षतीति। अश्वे वै सर्व्वा देवता अन्वायत्ताः। तं यद्विश्वेभ्यस्त्वाभूतेभ्य इति प्रोक्षति। देवता एवास्मिन्नन्वायातयति। तस्मात् अश्वे सर्व्वा देवता अन्वा-यत्ताः" इति। अश्वस्य प्रजापतिदेवताकत्वात् प्रजापत्यर्थं प्रोक्षणं युक्तं। अत्र त्विन्द्राग्न्यादिदेवतार्थमपि प्रोक्ष्यते तत् किं निमि-त्तमिति ब्रह्मवादिनां प्रश्नः। यद्यपि प्रजापतिरेव मुख्यस्वामी तथापि प्रजापतेः सर्व्वदेवतात्मकत्वात्तद्द्वारा सर्व्वासामपि देवतानां अश्वेनुगतिरस्ति। अतएवोदीच्यां दिशि 'विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः' इति मन्त्रेणाश्वः प्रोक्षितः। तेन प्रोक्षणेन 'सर्व्वाः', अपि 'देवताः', अस्मिन् 'अश्वे', अनुगताः करोति। तस्मात् प्रजा-पतिद्वारा मन्त्रसामर्थ्यादप्यस्मिन्नश्वे सर्व्वा अपि देवता अनु-गता इति तदर्थमपि प्रोक्षणं युक्तं॥

इति सप्तमोऽनुवाकः॥